

HELSINGIN YLIOPISTO
VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
KRIMINOLOGIAN JA OIKEUSPOLITIIKAN INSTITUUTTI

KATSAUKSIA 12/2016

SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ 2015 – TIIVISTELMÄ

HANNU NIEMI

Julkaisija Helsingin yliopisto
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
www.helsinki.fi/krimo

PL 24, Unioninkatu 40
00014 HELSINGIN YLIOPISTO

Sarja Katsauksia 12/2016

ISBN 978-951-51-0624-7 (pdf)

ISSN 2342-7779 (verkkajulkaisu)

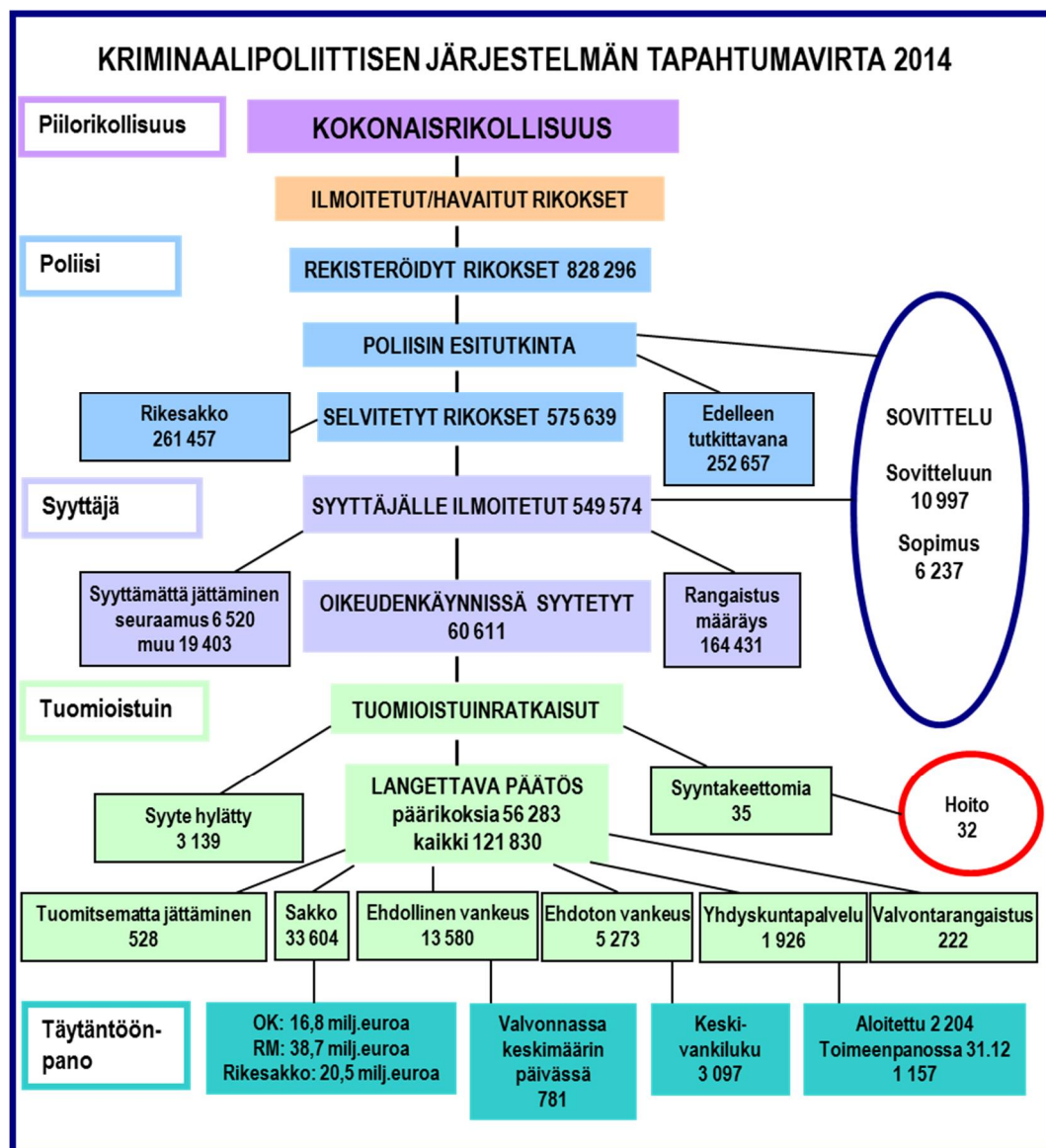
Sisällysluettelo

Seuraamusjärjestelmä 2015	1
Kontrollijärjestelmän toiminta.....	2
Rikosten ilmitulo	2
Rikosten selvittäminen	2
Syyteharkinta	3
Syyttämättä jättäminen.....	3
Rikosasioissa annetut ratkaisut.....	4
Eri rangaistuslajien käyttö	5
Ehdoton vankeusrangaistus	5
Ehdollinen vankeusrangaistus.....	6
Yhdyskuntapalvelu	6
Päiväsakot	6
Rikesakko	7
Syyntakeettomuus ja mielentila	7
Vankiluku	8
Rangaistuskäytäntö rikoslajeittain	9
Rikosten sovittelu	12

Seuraamusjärjestelmä 2015

Tämä katsaus on tiivistelmä Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin Seuraamusjärjestelmä 2015 -raportissa esitetyistä tiedoista. Katsaus sisältää tietoja kontrolli- ja seuraamusjärjestelmän toiminnasta Suomessa.

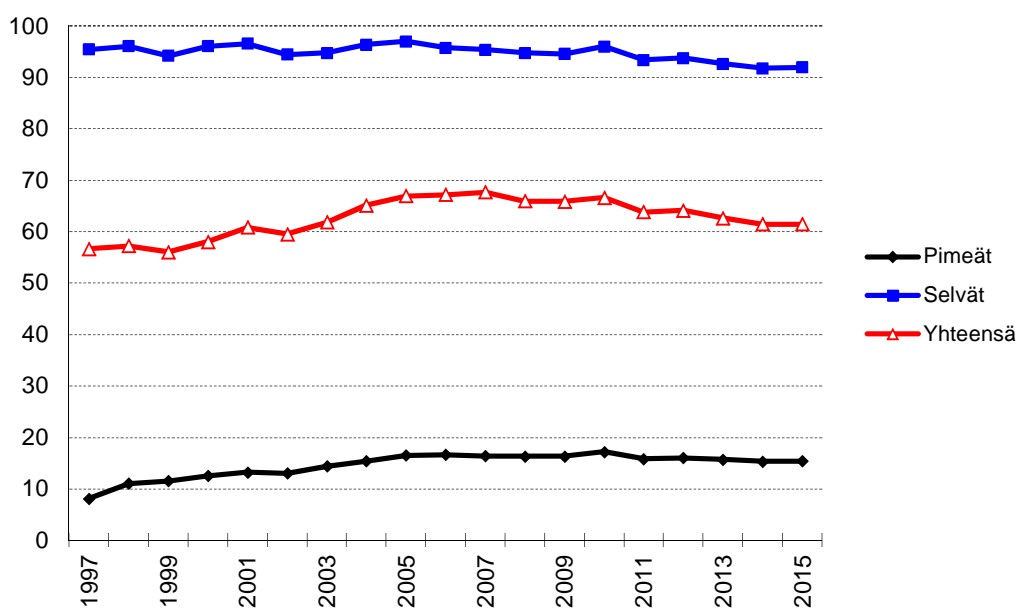
Alla olevaan tapahtumavirtakaavioon on kerätty keskeiset tiedot tapauslukumääristä sekä kontrolliviranomaisten toiminnasta järjestelmän eri portilla vuodelta 2014. Sen jälkeisessä yksityiskohtaisemmassa järjestelmän kuvauksessa on voitu käyttää myös joissakin kohdin tuoreempia vuotta 2015 koskevia tietoja.

Kontrollijärjestelmän toiminta

Rikosten ilmitulo. Rikokset tulevat poliisiin tietoon joko poliisille annettujen tietojen ja ilmoitusten perusteella taikka poliisin oman valvontatoiminnan tuloksena. Yksilöön ja esimerkiksi liikeyrityksiin kohdistuvat rikokset tulevat usein tietoon rikoksen uhrin eli asianomistajan ilmoituksen perusteella. Poliisiin tai muiden viranomaisten valvontatoiminnan kautta tulevat taas ilmi esimerkiksi valtion taloudellisiin intresseihin kohdistuvat rikokset ja vahinkoa aiheuttamattomat liikenne-rikokset. Vuoden 2014 kansallisen uhritutkimuksen mukaan joka viides vammaan johtanut väkivaltateko ilmoitettiin poliisille. Sekä väkivaltarikosten että omaisuusrikosten ilmoittaminen on uhritutkimusten perusteella lisääntynyt 2–4-kertaiseksi noin 30–35 vuodessa. Monilla seikoilla kuten omaisuuden vakuutusuojalla ja ilmoittamisen hyötyjen ja haittojen punninnalla muutoinkin on vaikutusta rikosten ilmoitusherkyyteen. Poliisin ja viranomaisten toiminta rikosentorjunnassa on puolestaan tehostunut vuosien varrella, mikä on osaltaan lisännyt rikosten tulemistä poliisiin tietoon. Silti suurin osa kaikesta rikollisuudesta jää edelleen piiloon eikä tule rikoksina kirjatuksi.

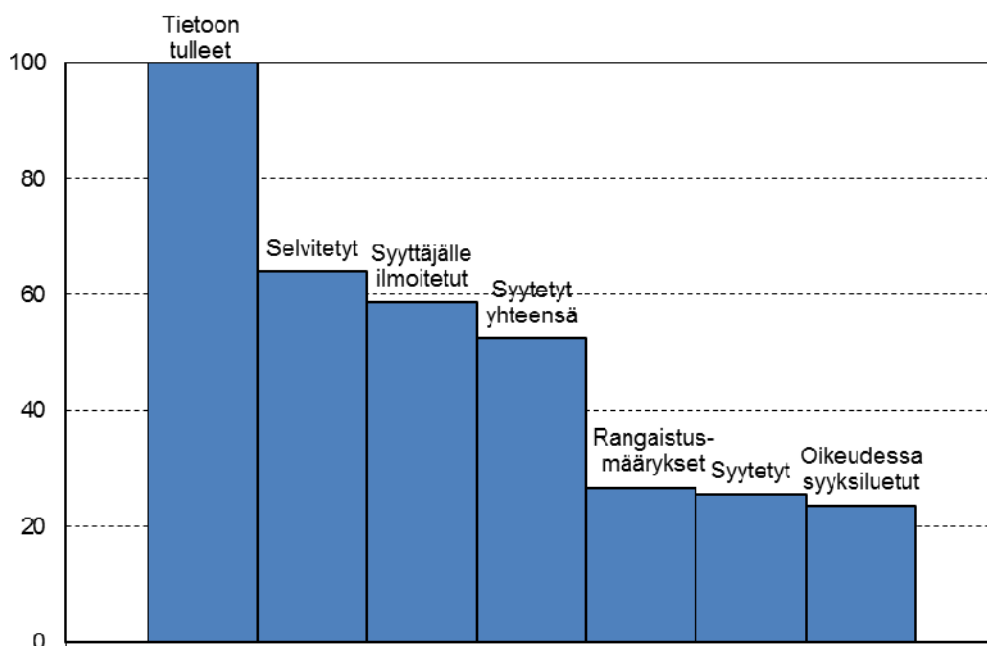
Rikosten selvittäminen. Poliisi pystyy selvittämään vuosittain noin 70–80 prosenttia kaikista sen tietoon tulleista rikoksista. Rikoslakirikosten selvitysaste on vaihdellut 60–70 prosentin välillä (kuvio 1). Suuressa osassa tapauksia rikos on asiallisesti jo selvitetty ja epäilty tiedossa rikoksen tullessa poliisiin tietoon. Tällaisia selviä tapauksia ovat ennen muuta liikenne-rikokset ja -rikkomukset. Pimeinä juttuina poliisiin tietoon tulleista rikoksista selvitetään noin joka kuudes. Massatyypisissä varkaus- ja vahingontekorikoksissa selvitysprosentit ovat alhaisimmat. Selvitysasteet ovat parantuneet jonkun verran viimeksi kuluneen 15 vuoden aikana, mihin on vaikuttanut ennen muuta rikollisuuden rakenteessa tapahtuneet muutokset kuten selvitetynä poliisiin tietoon tulleiden liikenne-rikosten osuuden kasvu.

Kuvio 1 Rikoslakirikosten selvitysaste 1997–2015

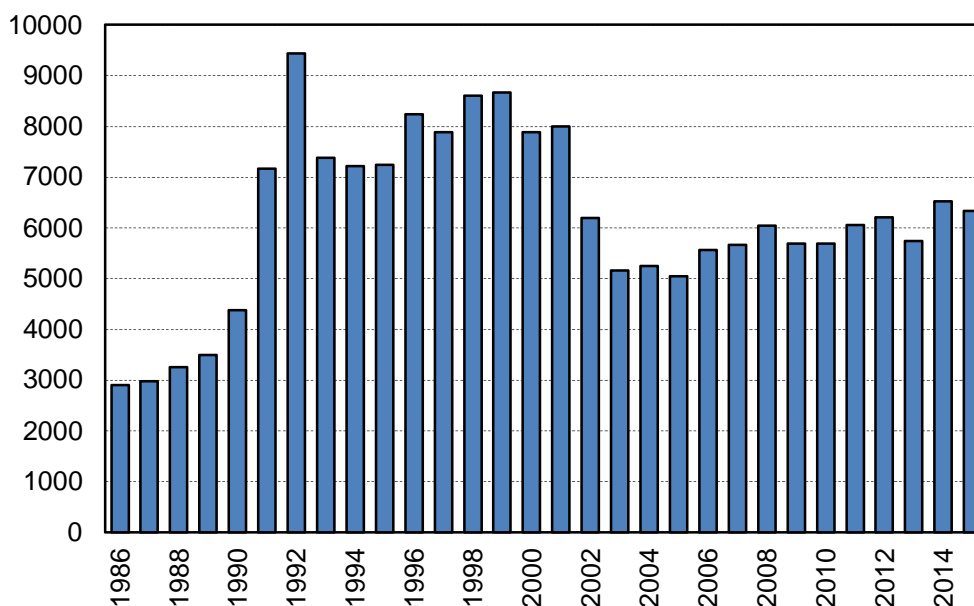
Lähde: Poliisiammattikorkeakoulu, Poliisin tulostietojärjestelmä Polstat

Syyteharkinta. Poliisi ilmoitti rikoksen syyttäjälle keskimäärin 92 prosentissa selvitetystä rikoslakirikoksista vuonna 2015. Tämä osuus on pysynyt suunnilleen samana vuosittain. Suurin osa jutuista päättyy syyttäjäportaassa joko siten, että syyttäjä antaa asiassa rangaistusmääräyssakon tai juttu päättyy muunlaiseen syyttäjän ratkaisuun. Rangaistusmääräyksellä ratkaistavia juttuja on noin kaksi kolmasosaa syyttäjän päätöksistä (67 % keskimäärin vuosina 2005–2014). Syyttäjän muuhun ratkaisuun kuten syyttämättä jättämiseen päättyy 7–8 prosenttia syyttäjän ratkaisemista jutuista vuosittain. Lopuissa eli noin joka neljännessä (26 % vuosina 2005–2014) rikoslakijutussa syyttäjä päättää nostaa syytteen tuomioistuimessa. Kun rangaistusmääräyksellä (53 %) hoidettujen rikosten määrää verrataan oikeudessa syytettyjen rikosten määrään (47 %), ero on paljon vähäisempi kuin juttutilastossa, mikä johtuu siitä, että oikeuteen menevissä jutuissa syytetään usein samalla kertaa useista rikoksista (kuvio 2).

Kuvio 2 Selvitettyjen, syyttäjälle ilmoitettujen, syytettyjen ja oikeudessa tai rangaistusmääräysmenettelyssä syyksi luettujen rikosten osuudet (%) poliisin tietoon tulleista rikoksista yhteensä vuosina 2010–2014

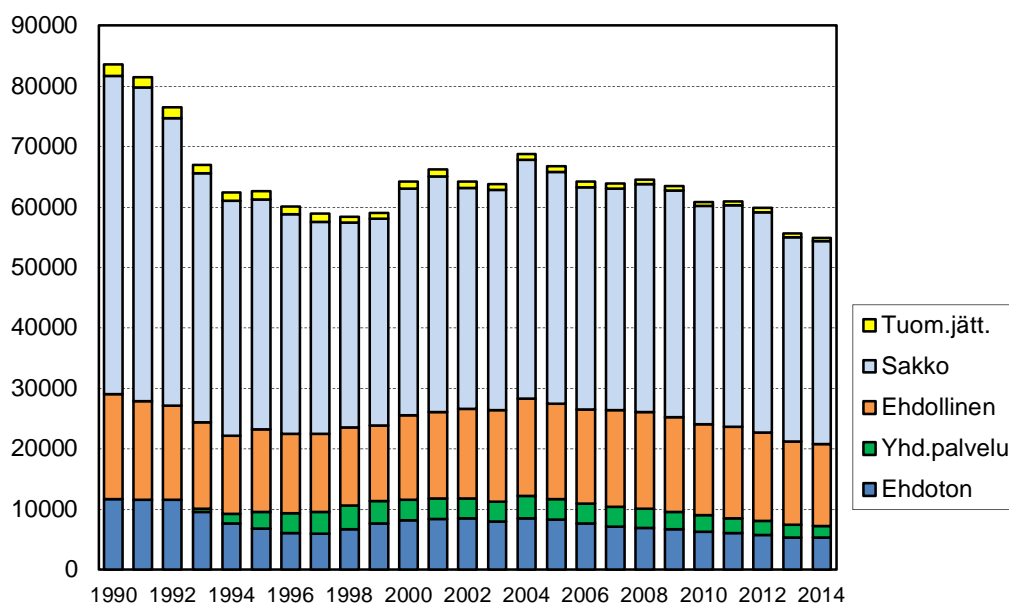
Syyttämättä jättäminen. Seuraamusluontoisen syyttämättä jättämisen käyttö (nykyisin tilastointiperusteesta riippuen noin 5 500–6 500 tapausta vuosittain) on jonkin verran lisääntynyt vuoden 2005 jälkeen, mutta on edelleen selvästi harvinaisempaa kuin 1990-luvun lopulla (kuvio 3). Noin yksi prosentti syyttäjälle ilmoitetuista rikoksista jätetään edellä mainituilla perusteilla syyttämättä. Yleisimmät syyttämättä jättämisen perusteet olivat teon vähäisyys- (33 %) ja kohtuuperuste (40 %) vuonna 2015. Syyttämättä jättäminen on suhteellisesti yleisintä pahoinpitelyissä ja ympäristö- ja työrikoksissa. Prosessuaalisin perustein jätettiin syyttämättä noin 17 400 rikosta vuonna 2015 ja niissä yleisin peruste oli näytön puuttuminen (88 %).

Kuvio 3 Seuraamusluontoinen syyttämättä jättäminen 1986–2015. Lähde: Tilastokeskus

Rikosasioissa annetut ratkaisut. Vuonna 2014 yleisissä alioikeuksissa syytettiin rikoksesta yhteensä noin 61 600 henkilöä. Heistä todettiin syälliseksi 94 prosenttia ja tuomittiin rangaistukseen 93 prosenttia. Syytteistä 5 prosenttia hylättiin. Rikesakkoja ja rangaistusmääräysmenettelyssä annettuja sakkoja oli noin 426 000, mikä kattaa 88 prosenttia seuraamuksista.

Rangaistusmääräys- ja oikeudenkäyntimenettelyssä syytettyjen ja tuomittujen määrät ovat laskeneet viimeisten 10 vuoden aikana. Oikeudessa tuomittuja oli 17 % ja rangaistusmääräysmenettelyssä 31 % vähemmän vuonna 2014 kuin vuonna 2005. Tuomioiden vähentyminen on seurausta poliisiin tietoon tulleiden rikosten määrän vähentymisestä. Sen sijaan rikesakkoja sai vuonna 2014 yli kaksinkertainen (136 %) määrä vuoteen 2005 verrattuna. Rikesakkojen huomattava lisääntyminen selittyy ylinopeuksien automaattisen kameravalvonnan käyttöönottamisella ja laajentumisella. Rikesakkojenkin määrä on kuitenkin laskenut (–13 %) vuodesta 2012 alkaen.

Kuvio 4 Rangaistuslajit 1990–2014

Eri rangaistuslajien käyttö. Vuonna 2013 yleisissä alioikeuksissa tuomittiin rangaistukseen noin 56 300 henkilöä, mikä on pienin määrä vuosina 1990–2014 (kuvio 4). Rangaistuksista valtaosa (60 %) oli sakkorangaistuksia. Ehdottoman vankeusrangaistuksen (vankilarangaistus) sai 9 prosenttia ja ehdollisen vankeusrangaistuksen 24 prosenttia tuomituista. Yhdyskuntapalveluun ja valvontarangaistukseen määrättiin yhteensä 3,8 prosenttia.

Ehdoton vankeusrangaistus. Ehdottomien vankeusrangaistusten (vankilarangaistusten) keskipituus oli 12,4 kuukautta ja ehdollisten 4,0 kuukautta vuonna 2014. Ehdottomien vankeusrangaistusten keskipituus on viimeisen 10 vuoden aikana kasvanut runsaalla kolmanneksella (taulukko 1). Samaan aikaan vankilatuomioiden lukumäärät ovat laskeneet myös runsaalla kolmanneksella, mikä osaltaan selittääkin keskipituuden nousua. Tuomioiden ja niiden keskipituuden tulona saatu laskennallinen vankilavuosien määrä on puolestaan vähentynyt 14 prosenttia.

Taulukko 1 Ehdottomien vankeusrangaistusten (vankilarangaistusten) keskipituus ja tuomitut vankilavuodet 2005–2014*

	2005	2007	2009	2011	2013	2014	Muutos-% 2005–2014
Keskiarvo kk	8,8	9,3	10,0	11,1	11,5	12,4	+41 %
Käyttöosuus %	12,3	11,0	10,3	9,6	9,0	8,9	-28 %
Tuomioita	8 287	7 103	6 657	5 995	5 089	5 035	-39 %
Vankilavuosia	6 077	5 505	5 548	5 545	4 877	5 202	-14 %

* Mukana myös RL 7:6:n nojalla kohtuullistetut. Elinkautisvangit on jätetty laskelmasta pois.

Murhasta elinkautisen vankeustuomion sai 16 henkilöä vuonna 2014, mikä vastaa suunnilleen viimeisen 10 vuoden aikana elinkautiseen tuomittujen keskiarvoa (18

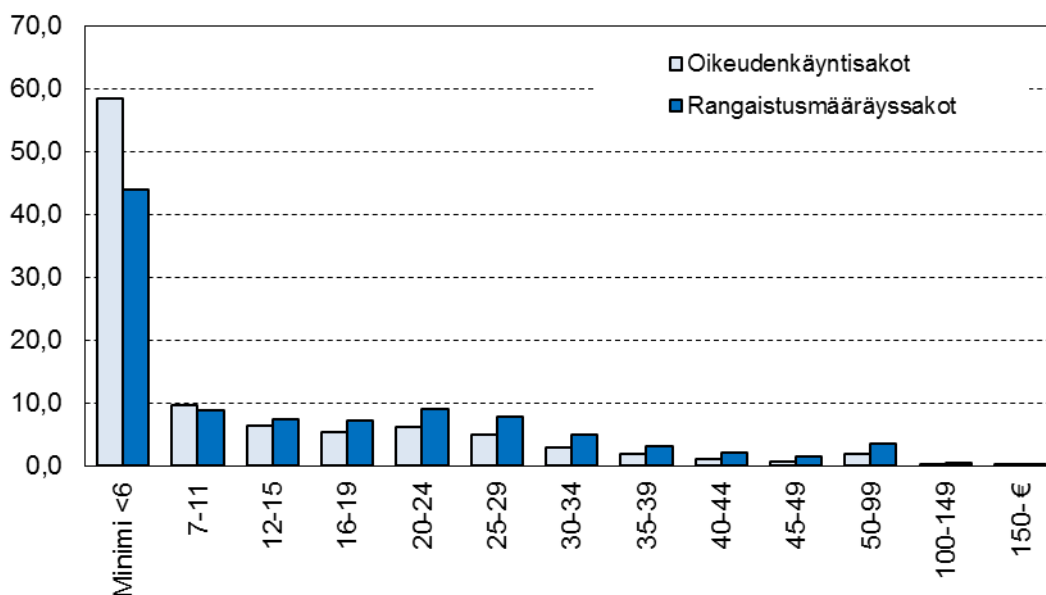
tuomittua). 1990-luvulla elinkautiseen vankeuteen tuomittiin selvästi vähemmän eli keskimäärin 7 henkilöä vuodessa. Pitkiin, yli 2 vuoden vankeusrangaistuksiin tuomittiin 706 henkilöä vuonna 2014 (10 % vankilaan tuomituista), kun vuotta aiemmin näin pitkiin rangaistuksiin tuomittiin 578 henkilöä (8 % vankilaan tuomituista).

Ehdollinen vankeusrangaistus. Vankeusrangaistuksesta 65 prosenttia määrättiin ehdollisena vuonna 2014. Lähes joka toiseen (43 %) ehdolliseen vankeusrangaistukseen liitettiin tehosteeksi oheissakko. Oheissakolla tehostettu (92 % kaikista oheissakoista) ehdollinen vankeusrangaistus (97 % ehdollisista rattijuopumustuomioista) on kaikkein tavanomaisin seuraamus rattijuopumuksesta annetuissa tuomioissa. Mahdollisuutta liittää yhden vuoden ylittävän ehdollisen vankeusrangaistuksen tehosteeksi yhdyskuntapalvelu käytettiin kaikkiaan 234 kertaa, eli enemmän kuin joka viidennessä (22 %) tapauksista, joissa tuomittiin yli vuosi ehdollista vankeutta.

Yhdyskuntapalvelu. Vuonna 2014 tuomioistuimissa langetettiin 1 927 yhdyskuntapalvelurangaistusta, mikä oli 36 prosenttia muuntokelpoisista vankeusrangaistuksista. Yhdyskuntapalvelun käyttöaste on pysynyt 2000-luvulla melko tasaisena. Rangaistuksen käyttöaste on suurin rattijuopumusrikoksissa (vuosittain noin 50 %) ja yli puolet (52 %) yhdyskuntapalvelutuomioista määrätään rattijuopumuksesta.

Valvontarangaistus. Vuonna 2014 tuomioistuimissa määrättiin 222 valvontarangaistusta, mikä oli 7 prosenttia muuntokelpoisista vankeustuomioista. Valvontarangaistuksen käyttöaste on kasvanut hieman vuonna 2014 edellisistä vuosista. Noin puolet valvontarangaistustuomioista annetaan rattijuopumusrikoksista. Seuraamus on yleinen (15 %) myös asevelvollisuudesta ja siviilipalveluksesta kieltäytymistä koskevilla rikoksilla, joissa myös rangaistuksen käyttöaste on suurin (64 % vuonna 2014). Rattijuopumisrikoksissa käyttöaste on ollut rangaistuksen voimaansaolon aikana (vuosina 2012–2014) noin 10 prosenttia.

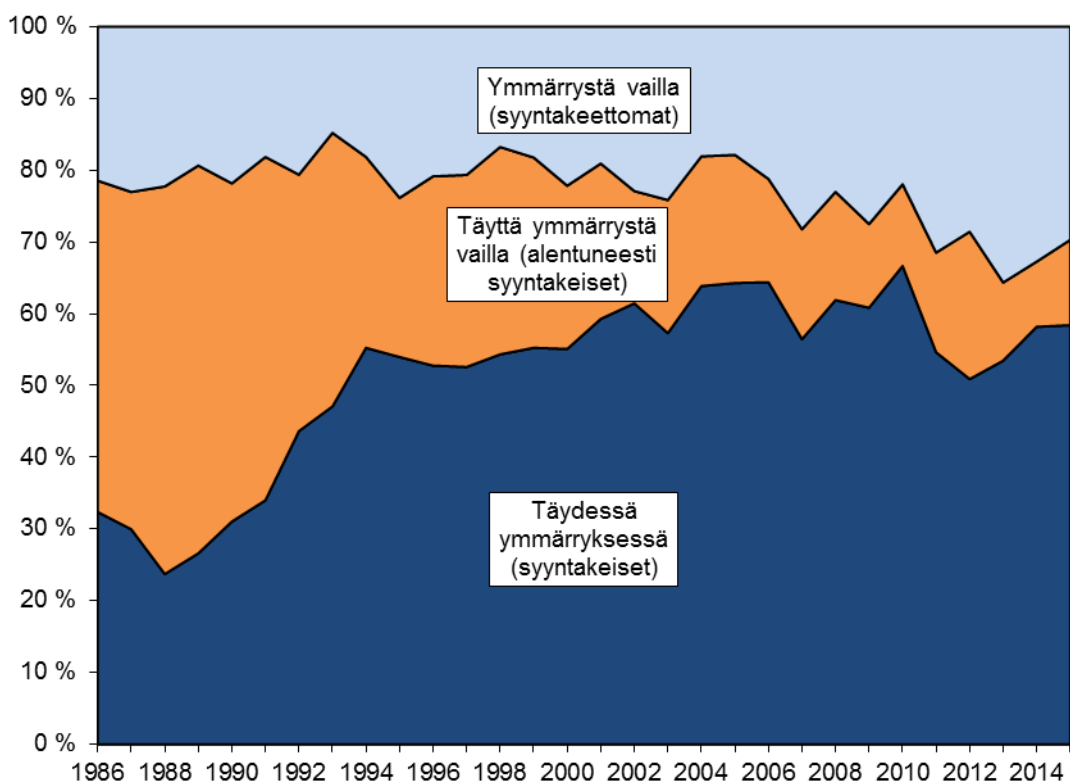
Päiväsakot. Varsinaisessa oikeudenkäynnissä tuomittujen päiväsakkojen lukumäärän keskiarvo oli 39 päiväsakkoa vuonna 2014. Minimipäiväsakkoja oli oikeudenkäyntisakoista 58 prosenttia ja rangaistusmääräyssakoista 44 prosenttia (kuvio 5). Eniten päiväsakkoja määrätään rikoslain 23 luvun liikenne rikoksista (OK 32 % ja RM 50 %). Omaisuusrikoksista määrätään 29 prosenttia ja väkivalta rikoksista 16 prosenttia oikeudessa määrättyistä sakoista. Rangaistusmääräyksiin sakoja määrätään usein myös tieliikennelain vastaisista liikenne rikkomuksista (20 % kaikista RM:stä). Varsinkin omaisuus- ja huumausainerikoksissa päiväsakkojen rahamäärät keskittyvät minimipäiväsakkoon. Liikenne rikoksissa ja -rikkomuksissa päiväsakkojärjestelmä toimii huomattavasti hajautuneemmin kuin muissa rikostyypeissä. Tämän lisäksi voidaan huomioida, että liikenne rikosten sakoista enemmistö (57 %) on rikesakkoja, jotka eivät määräydy sakotetun tulotason perusteella.

Kuvio 5 Päiväsakon rahamäärän jakauma vuonna 2014, kaikki rikokset

Rikesakko. Vuonna 2014 määrättiin noin 261 500 rikesakkoa. Rikesakko onkin eniten käytetty rangaistus. Rikesakkojen määrä on noussut 2–3-kertaiseksi 10 viimeisen vuoden aikana vuodesta 2004. Yli puolet (59 %) rikesakoista määrättiin liikenteen automaattisen kameravalvonnan perusteella.

Syntyakeettomuus ja mielentila. Mielentilatutkimus tehdään käytännössä ainoastaan vakaviin väkivaltarikoksiin ja tuhotöihin syyllistyneistä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunnoissa vuonna 2015 tutkituista 30 prosenttia arvioitiin syntyakeettomaksi, 12 prosenttia alentuneesti syntyakeisiksi ja loput (58 %) olivat arvion mukaan toimineet täydessä ymmärryksessä. 1990-luvun jälkipuoliskolla mielentilatutkimusten lukumäärä on laskenut aiemmasta 250–300:sta alle 200:n. Vuosina 2011–2015 mielentilatutkimusten määrät (101–112) ovat olleet alhaisimmat vuodesta 1980 lähtien.

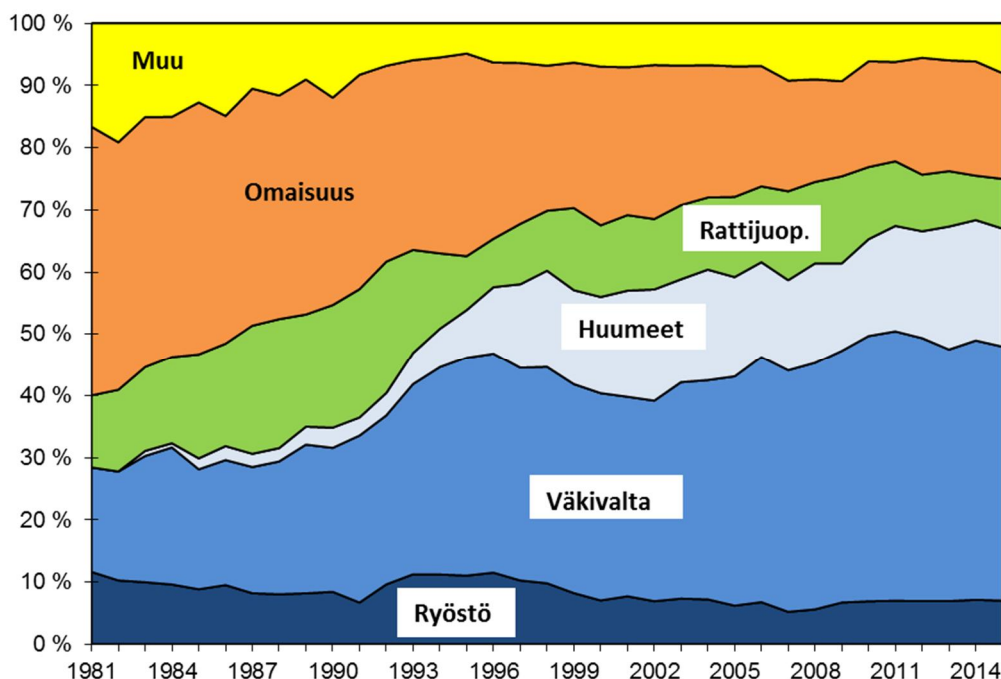

Kuvio 6 Mielentilalausuntojen lopputulos 1986–2015 (suhteelliset osuudet)

Syyntakeettomia oli päärikoksen mukaan tuomituista 36 (0,06 prosenttia oikeudenkäynnissä syyllisiksi todetuista) ja alentuneesti syyntakeisia 52 (0,09 prosenttia oikeudenkäynnissä syyllisiksi todetuista) vuonna 2014. Syyntakeettomien ja alentuneesti syyntakeisten määrät ja osuudet tuomituista ovat jatkuvasti vähentyneet.

Vankiluku. Vankilukumäärä kasvoi vuonna 1999–2005 yli tuhannella, minkä jälkeen se laski vähitellen ja oli 3 068 vankia keskimäärin päivässä vuonna 2015. Elinkautisvankien määrä (noin 200 päivässä vuosina 2013–2015) on kasvanut kymmenessä vuodessa yli kaksinkertaiseksi ja kahdessakymmenessä vuodessa viisinkertaiseksi. Muutos on seurausta ennen kaikkea syyntakeisuusarviointien kiristymisestä. Myös kaikkien vapautuneiden vankien laitoksessa suorittama aika on pidentynyt. Yli vuoden pituisten laitosaikojen osuus on lisääntynyt 2000-luvun alun noin 17 prosentista 21–29 prosenttiin.

Väkivaltarikoksista ja huumausainerikoksista tuomittujen vankien osuus on kasvanut merkittävästi 1990-luvun alusta. Vastaavasti omaisuusrikoksista ja rattijuopumuksesta tuomittujen osuudet ovat vähentyneet (kuvio 7). Ulkomaalaisten vankien määrä on noin 20-kertaistunut 1990-luvun alusta. Vuonna 2015 ulkomaalaisia vankeja oli noin 480 keskimäärin päivässä, mikä vastaa kuudesosaa koko Suomen vankiluvusta.

Kuvio 7 Rangaistusvankien päärikos vuosina 1981–2015

Lähde: Rikosseuraamuslaitos

Rangaistuskäytäntö rikoslajeittain

Murhasta määrätään ilman tapaukseen sovellettavia vähentämisperusteita elinkautinen vankeus. Vuonna 2014 murhasta päärikoksena tuomittuja oli 16, jotka kaikki tuomittiin vankeuteen elinkaudeksi. Tämän lisäksi kaksi henkilöä jätettiin syyntakeettomuuden vuoksi tuomitsematta rangaistukseen ja kahden syyte hylättiin. Täytetystä **taposta** tuomitaan 9–10 vuotta vankeutta. Keskirangaistus tapon yrityksestä on 3,5–4 vuotta vankeutta.

Kaksi kolmesta **tavallisesta pahoinpitelystä** tuomitaan sakkoon (keskiluku 42 päiväsakkoa). Keskimääräiset vankeusrangaistukset liikkuvat 3–5 kuukauden vaiheilla. **Törkeästä pahoinpitelystä** määrätään vain vankeutta, joista yli puolet tuomitaan ehdottomina. Ehdottomien vankeusrangaistusten keskipituus on 1,5–2 vuoden paikkeilla, ehdollisten rangaistusten keskipituus hieman yli vuosi. Törkeän pahoinpitelyn rangaistustaso kohosi lokakuussa 2001 voimaan tulleen rikoslain uudistuksen jälkeen. Vuonna 2000 yksittäisrikoksesta määrätyn vankilarangaistuksen keskipituus oli 14 kuukautta, minkä jälkeen rangaistukset ovat olleet vuosittain keskimäärin 18–22 kuukautta.

Raiskauksista hieman lähes puolet (46 %) tuomitaan ehdottomaan vankeuteen. Yksittäisrikosten keskirangaistus on noin kaksi vuotta. Ehdollisten tuomioiden keskipituus oli 17 kuukautta. **Törkeästä raiskauksesta** määrättiin 6 vankeusrangaistusta. Keskirangaistus oli noin 4 vuotta. Pakottamisesta sukupuoliyhteyteen mää-

rättiin keskimäärin 8 kuukautta vankeutta ehdollisena. Tapausten vähäisen lukumäärän vuoksi eri vuosien rangaistustilastoissa voi ilmetä melko suuriakin vuosittaisia vaihteluja.

Yli puolet (60 %) **varkauden** perusmuodon mukaisista rikoksista tuomitaan sakkoon. Ehdottomaan vankeuteen tuomitaan joka kuudes. Keskirangaistusten pituus on yksittäisrikosten osalta noin 1,5 kuukautta ja kaikissa tuomioissa 2–3 kuukautta. **Törkeästä varkaudesta** määrätään ehdotonta vankeutta noin puolessa (54 %) tapauksista. Yksittäisrikoksen (vankilarangaistus) keskirangaistus on noin 6–8 kuukautta. Kaikki tapaukset mukaan lukevan päärikosperusteisen tilaston keskirangaistus on noin vuosi ja kaksi kuukautta.

Ryöstön perusmuodosta tuomitaan keskimäärin 6–16 kuukautta vankeutta. Näistä puolet on ehdottomia, joiden pituus vaihtelee tavanomaisesti muutamasta kuukaudesta neljään vuoteen, ja puolet ehdollisia, joiden normaalirangaistus on puolestaan 4–8 kuukautta. **Törkeästä ryöstöstä** tuomitaan ehdotonta vankeutta. Keskirangaistus on 2–4 vuotta vankeutta.

Tavallisesta rattijuopumuksesta (RL 23:3) sakko on nykyisin lähes yksinomainen rangaistus (93 %). **Törkeän rattijuopumuksen** (RL 23:4) normaali rangaistuslaji (75 %) on 1–5 kuukauden mittainen ehdollinen vankeus. Lähes aina ehdolliseen vankeusrangaistukseen liitetään tehosteeksi oheissakko. Ehdotonta vankeutta seuraa noin 10 prosentissa tapauksista. Yhdyskuntapalvelun ja valvontarangaistuksen yhteenlaskettu osuus on 14 prosenttia.

Kaksi kolmesta **huumausainerikoksesta** tuomitaan sakkoon. Vankeusrangaistuksista vajaa kolmannes on ehdottomia (keskipituus 4–5 kk). **Törkeästä huumausainerikoksesta** tuomitaan pääsääntöisesti (60–80 %) ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Rangaistusten keskipituus on 3–4 vuotta. Vuonna 2001 lakiin otetusta uudesta huumausaineen käyttörikoksesta tuomitaan keskimäärin 14 päiväsakkoa.

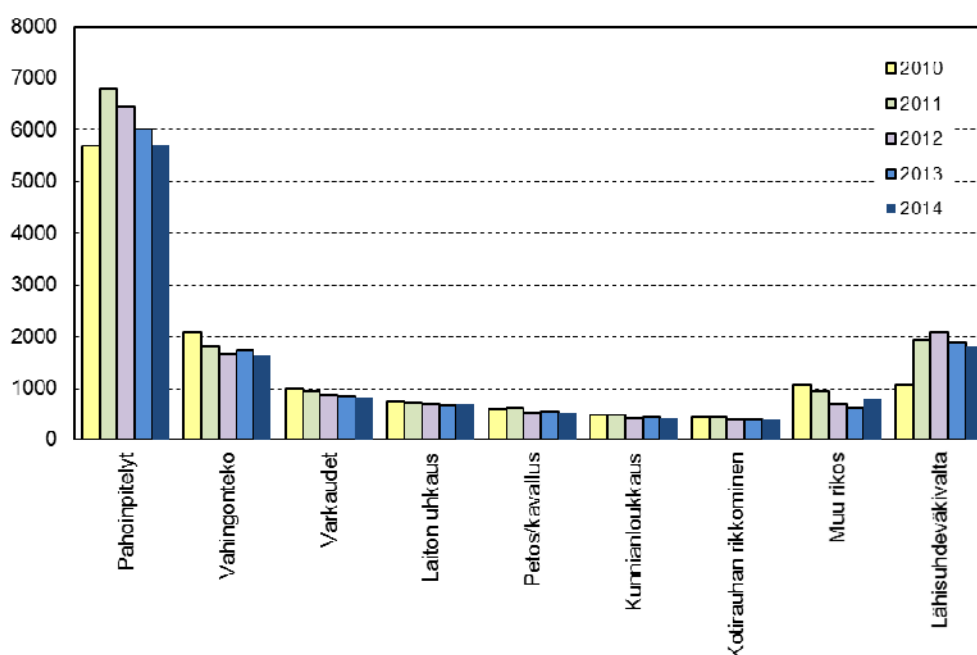
Seuraavassa asetelmassa (taulukko 2) eri rikoksista tuomittujen vankilarangaistusten osuutta ja rangaistusten keskipituuksia on verrattu rikostyypeittäin keskenään. Siitä voidaan havaita, että henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista, törkeistä huumausainerikoksista ja eräistä seksuaalirikoksista annetaan kaikkein ankarimpia rangaistuksia. Lievimmässä päässä ovat puolestaan eräät talouselämän rikokset ja liikenteeseen liittyvät rikokset. Suurimmassa osassa rikoksia ei tuomita lainkaan vankilarangaistuksia eivätkä ne ole mukana tässä vertailussa.

Taulukko 2 Käräjäoikeuksissa eri rikoksista tuomitut 2012–2014

RIKOS	Tuomitut	Vankila %	Ka (kk)	Med (kk)
21:2§1 Murha	72	100	Elinkausi	
21:1§1 Tappo	138	86,2	112,6	112,2
21:1§2 Tapon yritys	307	92,2	46,2	44,7
31:2§1 Törkeä ryöstö	217	91,7	38,2	34,5
20:2§1 Törkeä raiskaus	33	90,9	52,6	48,8
50:2§ Törkeä huumausainerikos	1 384	65,5	40,1	30,8
31:4§1 Törkeä kiristys	58	65,5	18,2	19,1
20:7§1 Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	264	63,3	35,8	31,4
21:6§1 Törkeä pahoinpitely	1 525	53,9	24,3	21,7
21:9§ Törkeä kuolemantuottamus	48	43,8	24,2	22,3
20:1§1–2 Raiskaus	316	42,4	26,1	23,6
28:2§1 Törkeä varkaus	1 600	52,9	14,3	11
31:1§1 Ryöstö	1 187	45,8	13,8	11,7
37:9§ Törkeä maksuvälinepetos	189	34,9	13,8	11,5
34:1§1–2 Tuhotyö	99	29,3	19,2	19,4
30:9a§ Törkeä kirjanpitorikos	1 134	23,4	22,5	21,6
16:1§ Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen	732	21,9	7,7	6,4
36:2§1 Törkeä petos	904	20,7	16,2	13,2
35:2§1 Törkeä vahingonteko	234	18,4	11,2	9
29:2§ Törkeä veropetos	288	18,1	16,5	16,6
25:1§ Vapaudenriisto	81	17,3	5,8	5,3
28:1§1 Varkaus	8 950	15,7	2,8	2
33:1§1 Väärennys	1 855	12,8	3,3	2,6
20:5§1–2 Seksuaalinen hyväksikäyttö	63	12,7	13,3	14,2
23:4§ Törkeä rattijuopumus	24 754	9,8	3,8	3
50:1§ Huumausainerikos	9 317	8,6	4,8	3,3
20:3§1–2 Pakottaminen SPY	95	8,4	14,7	13,9
20:6§1-2 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	630	8,3	16	14,5
20:4§1 Pakottaminen seksuaaliseen tekoon	103	7,8	11	11,5
36:1§1–2 Petos	6 009	7,7	4,5	3
28:5§1 Törkeä kavallus	405	7,2	16,5	14,2
21:5§1 Pahoinpitely	24 869	6,5	4,5	3
23:2§1-2 Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen	7 279	5,9	4,8	3,7
39:1a§ Törkeä velallisen epärehellisyys	252	4,4	10,5	8,7
23:3§ Rattijuopumus	19 254	3,9	1,8	1,6
29:1§ Veropetos	262	3,1	1,9	2,1
21:8§ Kuolemantuottamus	186	1,6	4,1	4,4
28:4§1–3 Kavallus	777	1	2,1	1,9
30:9§ Kirjanpitorikos	470	0,2	0,5	0,5
Yhteensä 2012–2014	116 340	11,3	12,7	10,7

Rikosten sovittelu

Sovitteluun ohjautui noin 11 000 rikosta vuonna 2014. Määrä on 2 prosenttia vähäisempi kuin edellisenä vuonna mutta on lisääntynyt sovittelulain voimassaolon (1.6.2006 alkaen) aikana 15 prosenttia. Sovitteluun ohjatuista rikoksista yli puolet (52 %) oli pahoinpitelyrikoksia vuonna 2014. Näistä väkivaltarikoksista lähes kolmannes (32 % v. 2014; 19 % v. 2010) koski lähisuhteissa tapahtunutta väkivaltaa. Pahoinpitelyrikosten ja lähisuhdeväkivaltatapausten määrän ja osuuden kasvu johtuu siitä, että alaikäisiin kohdistuvat ja lähisuhteissa tapahtuneet lievät pahoinpitelyt tulivat virallisen syytteen alaisiksi rikoksiksi vuonna 2011. Pahoinpitelyjen määrän kasvu vuosina 2011–2014 johtuu lähes yksinomaan lähisuhdeväkivaltatapausten määrän lisääntymisestä (kuvio 8).

Kuvio 8 Sovittelukäsittelyyn ohjatut rikokset, 2010–2014 (pahoinpitelyt sisältävät myös lähisuhdeväkivaltatapaukset). Lähde: THL

Sovitteluun soveltuvien rikoslajien rikoksista noin joka kymmenes tulee sovitteluun. Poliisin selvittämistä pahoinpitelyrikoksista lähes neljännes (23 %) ohjautui sovitteluun vuonna 2014. Käynnistyneissä sovitteluissa päästiin sopimukseen 80 prosentissa rikoksista. Sovitteluun tulleista rikoksista vastaava osuus oli 57 prosenttia. Sovittelu ei alkanut tai se keskeytyi 43 prosentissa tapauksista. Sopimuksista 36 prosenttia oli rahakorvauksia ja 4 prosenttia työkorvauksia. Sovittelun merkitys on suuri nuorille suunnattuna seuraamusvaihtoehtona ja sellaisissa rikoslajeissa, joita ohjautuu sovitteluun suhteellisesti eniten kuten pahoinpitelyjä ja vahingontekoja.